

Wolfgang BEINERT, *Marienerscheinungen*, w: *Lexikon für Theologie und Kirche*, B. 6, Freiburg – Basel – Wien 3 2006, hrsg. v. W. Kasper K. Baumgartner, H. Bürkle, K. Ganzer, K. Kertelge, W. Korff, P. Walter, K. 1369–1370.

Zjawienia maryjne [*LThK*: *Marienerscheinungen*] są psychicznymi wrażeniami lub przeżyciami, w których jakaś osoba poznaje Maryję, Matkę Jezusa, jako obecną dla zmysłów. – 1. *Statystyka*. Według (niekrytycznej) listy Herzenberger – Nedomanskego istnieje, rozpoczynając z rokiem 41, 918 sprawozdań, z których 106 przypada do XIX wieku, a 427 do XX wieku (razem 58%). Szczególny wpływ na życie kościelne miały: Gaudalupe w Meksyku (1531), Paryż, Rue du Bac (1830), La Salette (1846), Lourdes (1858), Fatima (1917). – 2. *Znaczenie*. Zjawienia maryjne często decydowały o pobożności i życiu religijnym zarówno regionalnym, jak i ogólnokościelnym. Tłumaczy się nimi powstanie zakonów i kościołów, wpłynęły na orzeczenia dogmatyczne (Paryż: Niepokalane Poczęcie 1854), akty poświęcenia (Fatima: Poświęcenie Sercu Maryi 1942, 1982) formy kultu (pobożność różańcowa). – 3. *Uznanie*. Nie ma istotnych stanowisk nauki Kościoła (*CIC*, Katechizmy). Decydujące dla osądu było i jest „De servorum Dei beatificatione et beatorum canonisatione” (1734–38) Prospera Lambertinisa (Benedykt, Papież – Benedykt XIV.). Uznanie dotyczące określonego zjawienia maryjnego (przez papieża lub miejscowego biskupa) nigdy nie opiera się na jego obiektywnej prawdziwości; stwierdza ono jedynie, że związane z nim przesłanie nie zawiera niczego przeciwnego nauce wiary czy obyczajów Kościoła, dlatego może być upublicznione, i zezwala na przyjęcie wiarą ludzką ponad- lub pozanaturalne przyczyny przesłania. Także liturgiczne święto zjawienia maryjnego (Lourdes: 11 lutego) odnosi się jedynie do (także gdzie indziej gwarantowanych) treści dogmatycznych przesłania (Niepokalane Poczęcie, por. odpowiednia oracja). – 4. *Ocena teologiczna*. Zasadnicza możliwość zjawienia maryjnego opiera się z jednej strony na panowaniu Boga nad historią, który może uczynić się poznawalnym przez ludzi żyjących z Nim w wiecznej wspólnoty, a z drugiej strony na „nieustannie” trwającym „macierzyństwie Maryi w ekonomii łaski” (LG 62). Nie mogą istnieć w pojedynczym przypadku jednoznaczne kryteria dla prawdziwości objawienia maryjnego lub dla wyjaśnienia, czy chodzi o jego realno-cielesne czy imaginacyjne zmanifestowanie, ponieważ przyczynowość ponadnaturalna jest rzeczowo kategorialnie – empirycznie niestwierdzalna. Zróznicowana diagnoza musi zawsze uwzględniać wyniki psychologii i psychopatologii, to znaczy liczyć się z możliwością autosugestii, halucynacji, ejdetycznymi wizjami, snami na jawie, iluzjami, kolektywnymi sugestiami. Przesłanie połączone ze zjawieniem maryjnym należy zaszeregować jako objawienie prywatne [*LThK*: *Privatoffebahrung*], które jawi się jako zobowiązujące nie dla wszystkich chrześcijan, lecz jedynie dla bezpośrednich adresatów objawienia maryjnego, w przeciwieństwie do zawartego

w kanonie NT objawienia publicznego (DV 4). Depositum fidei; Fanie; Maryja, postacie biblijne – 1) Maryja, Matka Jezusa; Objawienie; Objawienie prywatne.

Lit.: HMar 528–555; MarL 2, 395–398 (H. Lais); NDM 125–137 (R. Laurentin). – K. Rahner: *Visionen u. Prophezeiungen*. Fr 1989, 3; B. Billet u.a.: *Vraies et fausses apparitions dans l'Église*. P, 2; F. Courth: M. im *Glauben der Kirche*. Eichstätt 1985; L. Scheffczyk: *Die theol. Grundlagen v. Erscheinungen u. Prophezeiungen*. Leutesdorf 1985; J. Hanauer: *Wunder od. Wundersucht*. Aachen 1991; G. Hierzenberge – O. Nedomansky: *Erscheinungen u. Botschaften der Gottesmutter Maria*. Au 1993; A. Ziegenaus (Hg.): M. Rb 1995.

Tłumaczenie z jęz. niemieckiego:

ks. Wojciech Borowski

Wyższe Seminarium Duchowne w Elblągu

Nota od tłumacza:

Oryginalny tekst niemiecki nie używa terminu: „mariofania”. Samo hasło i jego rozwinięcie konsekwentnie posługuje się wyrażeniem: *Marienerscheinung*, którego drugi człon, *Erscheinung* pochodzi od czasownika: *erscheinen* i znaczy: po-, zjawi(a)ć się, ukaz(yw)ać się, stawi(a)ć się. Natomiast czasownik *offenbaren* znaczy: wyjawi(a)ć; *sich _en* objawi(a)ć się; zwierzać «-rzyć» się (j-m/D)¹. W *Encyklopedii Katolickiej* (t. XI, Lublin 2006, k. 1370) jest odpowiednio hasło: „Mariofania (od gr. *Fainomai* pokazywać się, objawiać się), ukazywanie się Najśw. Maryi Panny (...) różnym osobom w dziejach Kościoła (...). W języku pol. rzeczywistość m. bywa oddawana przez terminy: zjawienie, jawienie, ukazywanie się, objawienie; teologowie nie są zgodni co do tego, który z nich najlepiej i najpełniej oddaje określoną rzeczywistość”.

Być może pewnym rozwiązaniem byłoby mówienie o „zjawieniach maryjnych” – „mariofaniach” w przypadkach, gdy Matka Boża daje się – z woli Bożej – widzieć wybranym osobom, w nawiązaniu do „chrystofanii” – zjawieniach się Jezusa Chrystusa, poświadczonych w *Nowym Testamencie*. Słowo „objawienie” pisane wielką lub małą literą, odnosiłoby się do treści przesłania, jakie Bóg kieruje do ludzi: wszystkich – objawienie publiczne, czy do wybranych – objawienie prywatne (np. św. Pawłowi).

¹ Zob. np. *Langenscheidts Taschenwörterbuch Polnisch. Polnisch–Deutsch, Deutsch–Polnisch*, oprac. S. Walewski, Berlin – München – Wien – Zürich – New York 1994. Por. *Duży słownik PONS niemiecko-polski, polsko-niemiecki*, red. K. Petelenz, Stuttgart 2006; *DUDEN. Deutsches Universalwörterbuch*, Mannheim ²1989.